

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің «Трансфузиология ғылыми-өндірістік орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорны

Республиканское государственное предприятие на праве хозяйственного ведения
«Научно-производственный центр трансфузиологии» Министерства здравоохранения
Республики Казахстан

Код:	Н-01(01)-19-22		
Атауы:	ҚР ДСМ «ТФӨО» ШЖҚ РМК қызметкерлеріне арналған сыйайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі нұсқаулық		
Бекітілген:	«ТФӨО» ШЖҚ РМК Басқарма төрағасының 2022 жылғы « <u>3</u> » <u>Караша</u> № <u>444</u> н/к бүйрығы		
Әзірлеуші:	T.A.Ә.	Лауазымы	Колы
	Д.М.Тугамбаев	Зангер	
Келісілді:	Д.М.Имашпаев	Басқарма төрағасының бірінші орынбасары	
	К.С.Болтаева	Маркетинг және мемлекеттік сатып алу бөлімінің басшысы	
	Н.Б.Алпамыс	Сапаны бақылау менеджері	
Қайта шығару күні:	20 <u>25</u> ж. « <u>3</u> » <u>Караша</u>	№ ____ Көшірме	/ / қолы T.A.Ә.

Астана қ, 2022 ж.

	КР ДСМ «ТФӨ» ШЖҚ РМК қызметкерлеріне арналған сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-кимыл жөніндегі нұсқаулық	H-01(01)-19-22	7 беттен 2 бет
--	--	----------------	----------------

1 БӨЛІМ ҚОЛДАНУ САЯСЫ

1.1 Осы Нұсқаулық сыйбайлас жемқорлық бағытындағы іс-кимылдарға не жататынын айқындейды, сыйбайлас жемқорлық сипатындағы жағдай туындаған жағдайда КР ДСМ «Трансфузиология ғылыми – өндірістік орталығы» ШЖҚ РМК (бұдан әрі- ТФӨ) қызметкерлерінің іс-кимыл тәртібін белгілейді.

1.2 Осы құжат ТФӨ барлық құрылымдық бөлімшелерімен және қызметкерлерімен танысу және қолдану үшін міндетті болып табылады.

1.3 Осы Нұсқаулықта келтірілген талаптар ең аз қажетті болып табылады және нақты жағдай үшін толық және/немесе шектеу ретінде қарастырылмауы тиіс.

2-БӨЛІМ НОРМАТИВТІК СІЛТЕМЕЛЕР

2.1 «Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-кимыл туралы» 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-В КР Заны

2.2 «Қазақстан Республикасының сыйбайлас жемқорлыққа қарсы саясатының 2022 – 2026 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту және Қазақстан Республикасы Президентінің кейір жарлықтарына өзгерістер енгізу туралы» 2022 жылғы 2 ақпандағы № 802 Жарлығы.

3-БӨЛІМ ТЕРМИНДЕР, АНЫҚТАМАЛАР ЖӘНЕ ҚЫСҚАРТУЛАР

3.1 Нұсқаулықта қолданылатын негізгі терминдер мен қысқартулар:

***Сыйбайлас жемқорлық** – жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдардың, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдардың, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдарға теңестірілген адамдардың, лауазымды адамдардың өздерінің лауазымдық (қызметтік) өкілеттіктерін және соған байланысты мүмкіндіктерін жеке өзі немесе дедалдар арқылы жеке өзіне не үшінші тұлғаларға мүліктік (мүліктік емес) игіліктер мен артықшылықтар алу немесе табу мақсатында заңсыз пайдалануы, сол сияқты игіліктер мен артықшылықтарды беру арқылы осы адамдарды парага сатып алу

***Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-кимыл** – сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-кимыл субъектілерінің өз өкілеттіктері шегіндегі сыйбайлас жемқорлықтың алдын алу, оның ішінде қоғамда сыйбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру, сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды анықтау және жою жөніндегі, сондай-ақ сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды анықтау, жолын кесу, ашу және тергеп-тексеру және олардың салдарларын жою жөніндегі қызметі

***Коммерциялық пара беру-коммерциялық** немесе өзге үйімда басқару функцияларын орындайтын тұлғага ақшаны, бағалы қағаздарды немесе өзге де мүлікті заңсыз беру, сол сияқты оған өзінің қызметтік жағдайын пайдаланғаны үшін, сондай-ақ пара беруді жүзеге асыратын адамның мүддесі үшін қызмет бойынша жалпы қамқорлығы немесе жол бергені үшін мүліктік сипаттағы қызметтерді заңсыз көрсету.

***Лауазымды адам** – тұрақты, уақытша немесе арнаулы өкілеттік бойынша билік өкілінің функцияларын жүзеге асыратын не мемлекеттік органдарда, жергілікті өзін-өзі басқару органдарында, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінде, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарында ұйымдастырушылық-өкімдік немесе әкімшілік-шаруашылық функцияларды орындайтын адам.

***Мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдарға теңестірілген адам** – жергілікті өзін-өзі басқару органдарына сайланған адам; Қазақстан Республикасының заңында белгіленген тәртіппен Қазақстан Республикасының Президенттігіне, Қазақстан Республикасы Парламентінің немесе мәслихаттардың депутаттығына, аудандардың, облыстық маңызы бар қалалардың, аудандық маңызы бар қалалардың, кенттердің, ауылдардың,

ауылдық округтердің әкімдігіне, сондай-ақ жергілікті өзін-өзі басқару сайланбалы органының мүшелігіне кандидаттар ретінде тіркелген азамат; өкіллелтігін кәсіби тұрақты негізде жузеге асыратын, еңбегіне ақы төлеу Қазақстан Республикасының бюджет қаражатынан жүргізілетін аумақтық сайлау комиссиясының мүшесі; жергілікті өзін-өзі басқару органында тұрақты немесе уақытша жұмыс істейтін, еңбегіне ақы төлеу Қазақстан Республикасының мемлекеттік бюджет қаражатынан жүргізілетін қызметші; мемлекеттік ұйымда немесе квазимемлекеттік сектор субъектісінде басқарушылық функцияларды орындайтын адам, сондай-ақ сатып алуды, оның ішінде мемлекеттік сатып алуды ұйымдастыру мен өткізу бойынша шешімдер қабылдауға үәкіллелтік берілген не мемлекеттік бюджеттің және Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қаражатынан қаржыландырылатын жобаларды іріктеу мен іске асыруға жауапты, көрсетілген ұйымдарда дербес құрылымдық бөлімшениң басшысынан төмен емес лауазымды атқаратын адам, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі мен оның ведомстволарының қызметшілері, қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау және қадағалау жөніндегі үәкіллелті органының қызметшілері; Қазақстан Республикасының әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жұмыс істейтін азаматтық авиация саласындағы үәкіллелті ұйымның қызметшілері;

***Мұдделер қақтығысы** – жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдардың, мемлекеттік функцияларды орындауға үәкіллелтік берілген адамдардың, оларға тенестірілген адамдардың, лауазымды адамдардың жеке мұдделері мен олардың лауазымдық өкіллелтіктері арасындағы қайшылық, мұндай жағдайда аталған адамдардың жеке мұдделері олардың өз лауазымдық міндеттерін орындаудына және (немесе) тиісінше орындаудына алып келуі мүмкін

***Пара-мемлекеттік функцияларды** орындауға үәкіллелтік берілген адам не оған тенестірілген адам, не жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адам не лауазымды адам, сол сияқты шет мемлекеттің немесе халықаралық ұйымның лауазымды адамы жеке өзі немесе делдал арқылы алатын ақша, бағалы қағаздар, өзге де мүліктер, мүлікке құқық немесе мүліктік сипаттағы пайда.

* **Параны бопсалау-адамның** пара берушінің немесе ол өкілдік ететін адамдардың заңды мұдделеріне нұксан келтіруі мүмкін әрекеттер жасау қатерімен пара талап етуі не құқық қорғау мұдделері үшін зиянды салдардың алдын алу мақсатында пара беруге мәжбүр болатын жағдайларды қасақана жасауы.

3.2 осы Нұсқаулықта қысқартулар реттелмейді.

4 БӨЛІМ ЖАУАПКЕРШІЛІК

4.1 ТФӨО қызметкерлері сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасағаны үшін Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қылмыстық, әкімшілік және тәртіптік жауаптылықта болады.

5 БӨЛІМ ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

5.1 Қазақстан Республикасында пара алу және беру жөніндегі іс-әрекеттер занга қайши келеді және қылмыстық кодекс пен Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодекстің қолданысына жатады. Егер ақша, өзге де мүлік, материалдық қызметтер түріндегі мүліктік пайда лауазымды адамның туыстары мен жақындарына оның келісімімен берілген болса не егер ол бұған қарсылық білдірмесе және өзінің қызметтік өкіллелтігін пара берушінің пайдасына пайдаланса, лауазымды адамның іс-әрекеті пара алу ретінде саралануы тиіс.

КР қолданыстағы заңнамасына сәйкес пара беру және коммерциялық пара беру нысанасы ақшамен, бағалы қағаздармен және өзге де мүлікпен қатар өтеусіз көрсетілетін, бірақ төлеуге жататын мүліктік сипаттағы пайда болуы мүмкін (туристік жолдамалар беру, пәтерді жөндеу,

саяжай салу және т.б.). Мұліктік сипаттағы артықшылықтарды, атап айтқанда, берілетін мүліктің, жекешелендірілген обьектілердің құнын томендету, жалдау төлемдерін, банктік несиelerді пайдаланғаны үшін пайыздық мөлшерлемелерді азайту деп түсіну керек.

5.2 Пара алу және пара беру, бұл бір қылмыстық модельдің екі толық жағы егер пара туралы айттын болсақ, бұл пара алатын адам (пара алушы) және оны беретін адам (пара беруші) бар дегенді білдіреді.

5.3 Пара алу-ең қауіпті лауазымдық қылмыстардың бірі, әсіресе егер оны адамдар тобы жасаса немесе бопсалаумен бірге жүрсе, бұл лауазымды адамның заңды немесе заңсыз әрекеттері (әрекетсіздігі) үшін артықшылықтар мен пайда алуынан тұрады.

5.4 Пара беру-лауазымды адамды заңды немесе заңсыз іс-әрекеттер (әрекетсіздік) жасауға итермелеге не берушінің пайдасына, оның ішінде жалпы қамқорлығы немесе қызмет бабындағы попыласы үшін қандай да бір артықшылықтар беруге, алуға бағытталған қылмыс.

5.5 Пара заттары болуы мүмкін:

* Заттар, ақша, оның ішінде: валюта, банктік чектер және бағалы қағаздар, бағалы металдар мен тастандардан жасалған бұйымдар, автомашиналар, тамақ өнімдері, бейнетехника, тұрмыстық аспаптар және басқа да тауарлар, пәтерлер, саяжайлар, гараждар, жер участкелері және басқа да жылжымайтын мүлік;

* Артықшылықтары: емдеу, жөндеу және құрылымдық жұмыстары, санаторий және туристік жолдамалар, шетелге сапарлар, ойын-сауық және басқа шығындарды ақысыз немесе арзан бағамен төлеу.

* Параның жабық түрі-қарызға немесе жок карызды өтеу түріндегі банктік несие, төмен бағамен сатып алынған тауарларға акы төлеу, тауарларды жоғары бағамен сатып алу, пара алушыға, оның туыстарына, достарына жалақы төлеу арқылы жалған еңбек шарттарын жасау, жеңілдік несиеін алу, дәрістер, мақалалар, және кітаптар, Казинода " кездейсөк" ұтып алу, қарызды кешіру, жалдау ақысын азайту, несие бойынша пайыздық мөлшерлемені арттыру және т. б.

5.6 Мұдделер қақтығысын болғызыбау немесе реттеу туралы шектеулерді, тыйымдарды және талаптарды, сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға итермелеге мақсатында өтініштер туралы жалдаушының (жұмыс берушінің) өкілін хабардар ету туралы міндеттемені, сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мақсатында белгіленген өзге де міндеттерді сактау маңызды. Айта кету керек, кейбір сөздерді, өрнектерді және қимылдарды басқалар пара беру туралы өтініш (кеңес) ретінде қабылдауы мүмкін. Мұндай өрнектерге мыналар жатады, мысалы:

- "Мәселені шешу қыын, бірақ мүмкін";
- "Рақмет нанға жагалмайсың";
- "Келісейік";
- "Күшті дәлелдер қажет";
- * "Параметрлерді талқылау керек";
- "Ал, біз не істейміз?" және т. б.

Үйымдардың өкілдерімен және азаматтармен, әсіресе шенеуніктердің шешімдері мен іс-әрекеттеріне байланысты белгілі бір тақырыптарды талқылау пара беру туралы өтініш ретінде де қабылдануы мүмкін. Мұндай тақырыптардың қатарына, мысалы:

* Жалақының төмен деңгейі және белгілі бір қажеттіліктерді іске асыруға ақшалай қаражаттың жетіспеушілігі;

* Белгілі бір мұлікті сатып алуға, сол немесе басқа қызметті алуға, туристік сапарға шығуға деген ұмтылыс;

* Лауазымды тұлғаның туыстарында жұмыстың болмауы;

* Лауазымды тұлғаның балаларының білім беру мекемелеріне түсү қажеттілігі және т. б.

Шенеунікten шығатын белгілі бір ұсыныстар, әсіресе егер олар үйымдардың өкілдеріне және пайдасы олардың шешімдері мен әрекеттеріне байланысты азаматтарға бағытталған болса, пара беру туралы өтініш ретінде қабылдануы мүмкін. Бұл мұндай ұсыныстар жақсы ниетпен

айтылған және шенеуніктің жеке пайдасына ешқандай қатысы жоқ болған жағдайда да мүмкін. Мұндай сөйлемдерге, мысалы, сөйлемдер жатады:

*Лауазымды адамға және (немесе) оның туыстарына жеңілдік беру;

*Анықталған бұзушылықтарды жою, мемлекеттік келісімшарт шеңберінде жұмыстарды орындау, қажетті құжаттарды дайындау үшін нақты компанияның және (немесе) сарапшылардың қызметтерін пайдалану;

* Белгілі бір қайырымдылық қорына ақша салу;

• Нақты спорт командасын қолдау және т. б.

5.7 Сыйбайлас жемқорлыққа бағытталған және коммерциялық паралар берудің ықтимал жағдайлары, сондай-ақ мінез-құлыш өрежелері бойынша ұсыныстар.

Арандатушылық:

Қызметке жүгінген азаматтар, бөлімшениң қызметін тексеруді жүзеге асыратын лауазымды тұлғалар тарапынан ықтимал арандатушылықтарды болдырмау үшін:

*Келушілер орналасқан қызметтік үй-жайларды және жеке заттарды (киім, портфельдер, сөмкелер және т. б.) қараусыз қалдырмау;

*Келуші кеткеннен кейін жұмыс орнында немесе жеке заттарында қандай да бір бөгеде заттар табылған жағдайда, дербес әрекет жасамай-ақ, басшылыққа дереу хабарлауға міндетті.

Пара алу:

*Пара беру және/немесе коммерциялық паралар беру тақырыбын қабылдауға дайын немесе үзілді-кесілді бас тарту ретінде түсіндірілуі мүмкін асығыс мәлімдемелерге жол бермей, өте сак, сыпайы, сыпайы болыңыз;

* Сізге ұсынылған шарттарды мұқият тыңдап, есте сақтаңыз (сомалардың мөлшері, тауарлардың атауы және қызметтердің сипаты, паралар беру мерзімі мен тәсілдері, коммерциялық паралар беру нысаны, реттілігі (мәселелерді шешу);

*Затты беру уақыты мен орны, паралар және/немесе коммерциялық паралар беру туралы мәселені келесі әңгімеге ауыстыруға тырысыңыз және келесі кездесу үшін сізге таныс орынды ұсыныңыз;

*Өзініз үшін әңгіме бастама көтерменіз, көбірек "кездесуге жұмыс жасаңыз", Сізге мүмкіндігінше көп ақпарат беру үшін сұхбаттасуышыға "сөйлеуге" мүмкіндік берініз;

*Пара беруге немесе коммерциялық паралар беруге келіскең жағдайда Сіздің мәселенізді шешудің кепілдіктері туралы сұраңыз;

*Егер сізде диктофон болса, паралар және / немесе коммерциялық паралар беру туралы ұсынысты (жасырын) жазуға тырысыңыз;

*Осы факті туралы жоғары тұрган басшылыққа қызметтік жазба түрінде хабарлаңыз;

*Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті органға не 1424 Call-орталыққа дайындалып жатқан қылмыс туралы жазбаша немесе ауызша хабарлама жіберу.

Мұдделер қақтығысы:

*Мұдделер қақтығысының кез келген мүмкіндігіне мұқият болыңыз;

Мұдделер қақтығысының туындауының кез келген мүмкіндігін болдырмау жөнінде шаралар қабылдау;

*Тікелей бастығыңызға мұдделер қақтығысы туралы немесе оның туындау мүмкіндігі туралы жазбаша түрде хабарлау;

*Тікелей басшының келісімі бойынша туындаған мұдделер қақтығысын еңсеру жөнінде шаралар қабылдау;

*Мұдделер қақтығысының тарабы болып табылатын қызметкердің қызметтік жағдайын оны белгіленген тәртіппен қызметтік міндеттерін атқарудан шеттетуге дейін және (немесе) мұдделер қақтығысының туындауына себеп болған пайдадан бас тартуына дейін өзгерту;

*Қызметтік мінез-құлышқа қойылатын талаптарды сақтау және мұдделер қақтығысын реттеу жөніндегі комиссия құру.

Әр адам өз шешімін таңдауда еркін. Бірақ еркін тұлға ретінде ол қылмыстың жазалануы керек екенін түсінбейді.

5.8 Егер Сіз сыйбайлас жемқорлыққа қарсы тұру туралы шешім қабылдаған болсаңыз сіздің әрекеттеріңіз:

Өз қалауыңыз бойынша Сіз сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті органға немесе 1424 Call-орталығына ауызша немесе жазбаша өтінішпен жүгіне аласыз (конырау шалу тегін).

5.9 Сыйбайлас жемқорлық сипаттағы құқық бұзушылық туралы хабарлау нысандарының бірі анонимді өтініш болып табылады. Бұл жағдайда өтініш беруші анонимділікке байланысты жауап алуға сене алмаса да, ал қылмыс туралы анонимді өтініштің өзі, мұндай өтініште дайындалып жатқан немесе жасалған қылмыстық құқық бұзушылықтар туралы мәліметтер болған жағдайларды қоспағанда, қылмыстық іс қозгауға себеп бола алмайды.

5.10 Параны бопсалау жағдайында Сіз сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті органға жүгінуің және Сізден пара алу немесе коммерциялық пара алу фактісі туралы өтініш жазуыңыз қажет, онда: лауазымды тұлғалардың қайсысы (тегі, аты, экесінің аты, лауазымы, мекеменің атауы) сізден параны бопсалайды немесе коммерциялық құрылымдардың қайсысы пара беру үшін сізді итермелейді;

*Бопсаланатын параның (пара берудің) сомасы мен сипаты қандай;

*Қандай нақты әрекеттер (немесе әрекетсіздік) үшін Сіз пара аласыз немесе коммерциялық пара аласыз;

*Қай уақытта, қай жерде және қалай тікелей пара беру керек немесе коммерциялық пара беру керек.

5.11 Сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылық, коммерциялық пара беру және өзге де қылмыстық құқық бұзушылық фактісі туралы хабарлаған немесе өзге де жолмен жәрдем көрсететін адам мемлекеттің қорғауында болады және Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен көтермеленеді.

5.12 Бұл ереже ҚР заңнамасына сәйкес жауапқа тартылуға жататын сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылық фактісі туралы көрінеу жалған ақпарат хабарлаган адамдарға қолданылмайды.

5.13 Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға, коммерциялық пара беруге және өзге де қылмыстық құқық бұзушылықтарға жәрдем көрсететін адам туралы ақпарат мемлекеттік құпия болып табылады және заңда белгіленген тәртіппен беріледі. Аталған ақпаратты жария ету ҚР заңнамасында белгіленген жауаптылыққа әкеп соғады.

6-БӨЛІМ ТФӨО ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІНІҢ СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ИС-ҚИМЫЛ АЛГОРИТМІ

6.1 Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті органға жүгіnumen қатар, қызметкерлер осы Нұскаулыққа сәйкес ТФӨО -да сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі жұмысты ұйымдастыруға жауапты адамды хабардар ету жөнінде шаралар қабылдауы тиіс. Бұл ретте, қызметкерлер мүмкіндігінше өздерінің дәлелдері (куәгерлер, құжаттар, хат-хабарлар, оның ішінде мессенджерлер, аудио және бейне материалдар және т.б.) бойынша дәлелдемелік базаны ұсынады және оны сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті органға береді.

6.2 ТФӨО қызметкере өзінің функционалдық міндеттерін орындау кезінде сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылық, коммерциялық пара беру және өзге де қылмыстық құқық бұзушылықтар жасау фактілері бойынша қылмыстық қудалау орбитасына тартылған жағдайда, бұл қызметкер ҚР Еңбек кодексіне сәйкес сотқа дейінгі тергеп-тексеру жүргізу кезеңінде өзінің лауазымдық міндеттерін орындаудан шеттетіледі.

Осы қызметкердің тікелей басшысы қызметкерді өзінің лауазымдық міндеттерін атқарудан шеттету жөнінде тиісті шаралар қолдануға міндетті.

7 БӨЛІМ ҚОРЫТЫНДЫ ЕРЕЖЕЛЕР

7.1 Нұсқаулық ТФӨО Басқарма төрағасы бекіткен күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

7.2 Нұсқаулыққа енгізілетін өзгерістер / толықтырулар оны ТФӨО Басқарма төрағасы бекіткен күнінен бастап күшіне енеді.
